

Ο τρικαλινός αλπινιστής και ταξιδευτής Ιωάννης Ξηρός μοιράζεται την εμπειρία του από την πρώτη ελληνική ορειβατική αποστολή στην Ρωσική Άπω Ανατολή:

Τέσσερις είναι οι περιοχές που μοιάζουν με άλλους πλανήτες επάνω στον πλανήτη Γη, σύμφωνα με τον γράφοντα. Η Παταγονία, η έρημος Καλαχάρι, η Ισλανδία και η Χερσόνησος Καμτσάτκα στην ρωσική Άπω Ανατολή (Russian Far East). Σ'αυτήν την τελευταία οργάνωσε και πραγματοποίησε ένα ωραίο ορειβατικό και τουριστικό ταξίδι το Γραφείο Ταξιδίων Holiday Center από 2 έως 14 Σεπ. 2019. Σ'αυτό έλαβε μέρος και ο γράφων, τρικαλινός αλπινιστής και ταξιδευτής, μέλος του ΕΟΣ Αχαρνών και του Συλλόγου Πεζοπορίας Ορειβασίας Τρικάλων.

Το ταξίδι ήταν η πρώτη ελληνική ορειβατική αποστολή στην χερσόνησο Καμτσάτκα, στην εσχατιά της Ρωσίας, εκεί όπου ο κόσμος τελειώνει. Η ομάδα ήταν εξαμελής με αρχηγό τον Νίκο Τόδουλο, συνοδό ταξιδίων περιπέτειας. Η ίδια η Καμτσάτκα είναι μια τεράστια χερσόνησος ανάμεσα στον Βόρειο Ειρηνικό Ωκεανό και στην Θάλασσα του Οχότσκ, κείται απέναντι της Αλάσκας και έχει την έκταση περίπου της Σουηδίας. Νοτίως αυτής είναι οι Κουρίλες Νήσοι και νοτιότερα η Ιαπωνία.

Η Καμτσάτκα ονομάζεται "Το δαχτυλίδι της Φωτιάς και του Πάγου" λόγω της έντονα σεισμογενούς και ηφαιστειογενούς φύσεώς της και των σκληρών παγωμένων χειμώνων της, κατά τους οποίους μόνον οι σκληροί οργανισμοί επιζούν. Ανατολικά στον Ειρηνικό υπάρχει η άβυσσος των 10.500 μ. βάθους το οποίο δίνει στην κοντινή ηπειρωτική χώρα συχνά σεισμούς και ηφαιστειακές εκρήξεις. Τριάντα ενεργά ηφαίστεια υπάρχουν στην Καμτσάτκα και 229 ανενεργά, πράγμα που αποδεικνύει ότι αυτή η γη δημιουργήθηκε από εκρήξεις ηφαιστείων , όπως η Ισλανδία. Τα ηφαίστεια αυτά είναι χαρακτηρισμένα από την Ουνέσκο ως Μνημείο Παγκόσμιας Κληρονομιάς. 10.000 αρκούδες περιφέρονται στην Καμτσάτκα και κάθε είδος ζώου του Βορρά ζει εκεί. Το ηφαιστειογενές έδαφος ευνοεί την ανάπτυξη λιβαδιών με άνθη και φυτά απίστευτων χρωματισμών και ομορφιάς. Ποταμοί και καταρράκτες δημιουργούν μαζί με τα βουνά κάποια τοπία που δεν υπάρχουν όμοιά τους αλλού και είναι πέραν περιγραφής.

Ο πληθυσμός είναι περίπου 300.000 κάτοικοι και οι 170.000 από αυτούς ζουν στην πρωτεύουσα Πετροπαβλόφσκ και τα περίχωρα. Ο Βορράς είναι σχεδόν ακατοίκητος και κάποια χωριά ανεφοδιάζονται τον χειμώνα με ελικόπτερα, ελλείψει δρόμων. Η αλιεία, το κυνήγι,ο τουρισμός και η καλλιέργεια λαχανικών μαζί με την άφθονη ξυλεία είναι οι πλουτοπαραγωγικές πηγές της περιοχής, ο σίτος και η όρυζα δεν έχουν τον απαραίτητο χρόνο ανάπτυξης.

Μέχρι το 1995 η Καμτσάτκα ήταν απαγορευμένη στρατιωτική περιοχή και εκεί η Ρωσία έκανε στρατιωτικές και διαστημικές δοκιμές. Σήμερα αποτελεί τουριστικό προορισμό ακραίων συνθηκών και ορειβατικό προορισμό και ζωντανή απόδειξη ότι ακόμη υπάρχει μυστήριο και μαγεία στον κόσμο. Ανέγγιχτη ομορφιά όπου η γοητεία όσο και η σκληρότητα της Μητέρας Φύσης ενώνονται σε ένα.

Μετά από 36 ώρες αναμονής στα αεροδρόμια και πτήσεων που κάλυψαν το μισό πλανήτη προσγειωθήκαμε την 4 Σεπ. ώρα 10.30 π.μ. τοπική στην πρωτεύουσα Πετροπαβλόφσκ. Μετά από την συνάντηση και συνεννόηση με τον Ρώσο οδηγό βουνού Στεπάν ακολούθησε μια βόλτα στην ωραία πόλη, όπου υπάρχουν διάφορα μνημεία ηρώων, εξερευνητών και αγίων. Λίαν ενδιαφέρον ήταν το Μουσείο Ηφαιστείων, όπου παρουσιάζεται όλη η πορεία του ηφαιστειακού φαινομένου της Καμτσάτκα.

Η 5 Σεπ. άρχισε με μια από τις ωραιότερες εκπλήξεις της εκδρομής. Πεντάωρη θαλάσσια εκδρομή από το λιμάνι του Πετροπαβλόφσκ μέχρι την ανοικτή θάλασσα του Ειρηνικού στην οποία θαυμάσαμε τους γεωλογικούς σχηματισμούς κάθετων βράχων των ακτών και βράχων που υψώνονται από την επιφάνεια επί των οποίων φωλεάζουν χιλιάδες πτηνά, γλάροι, κορμοράνοι και πάφιν (οι παπαγάλοι του Βορρά) τα οποία εκείνη την ώρα ψάρευαν στην πάμπλουτη σε ψάρια θάλασσα. Συνάντήσαμε σε κάποιους βράχους και μια αποικία φωκιών, θέαμα θαυμάσιο.

Επιστρέψαμε στην πόλη την 13.00 και επιβιβαστήκαμε ταχέως επί ενός λεωφορείου τύπου καμάζ, ρωσικό τουριστικό λεωφορείο ολίγων ατόμων, κατάλληλο για δύσκολες περιοχές όπως απεδείχθη. Μετά από διαδρομή 3 ωρών επί ανωμάλου εδάφους φθάσαμε στον τόπο κατασκήνωσης όπου στήσαμε τις σκηνές για τις επόμενες δυο ημέρες και νύχτες υπό το βλέμμα μιας αρκούδας, η οποία μας παρακολουθούσε από την απέναντι ράχη και σε ικανή απόσταση.

Την 6 Σεπ. είχαμε την πρώτη μας ανάβαση. Την 7.45 π.μ. ξεκινήσαμε με το δυνατό καμάζ, το οποίο μας οδήγησε στο σημείο εκκίνησης. Στόχος ήταν η ανάβαση μέχρι ενός ασφαλούς σημείου του ενεργού ηφαιστείου Μουτνόφσκυ. Μας εντυπωσίασε η η σκληρότητα και η ανωμαλία του εδάφους με τις κλίσεις του, το οποίο όμως το εξάτροχο καμάζ των 10.000 κυβικών δεν είχε δυσκολία διάσχισης. Την 10.45 π.μ. και από υψόμετρο 1.200 μ. ξεκινήσαμε την ανάβαση. Το ηφαίστειο Μουτνόφσκυ είναι ενεργό, υπό την έννοια οτι έχει γεωθερμική δραστηριότητα. Αυτή έγκειται στο οτι διάφορα αέρια και ιδιαίτερα το θείον εκπέμπονται με δύναμη και θόρυβο από ρωγμές του κρατήρα κιτρινίζοντας χαρακτηριστικά το γύρωθεν πεδίο. Εκτός αυτού η διαδρομή ήταν ενδιαφέρουσα διότι η αρχική έκρηξη αποκάλυψε πετρώματα διαφόρων σχηματισμών και χρωματισμών τα οποία ορθώνονται κάθετα παραπλεύρως του τεράστιου κρατήρα στον οποίον εισήλθαμε. Εξέχουσας ομορφιάς ήταν και μια παγετωνική λίμνη στην βάση του κρατήρα με τους παγετώνες που την τροφοδοτούν. Η διαδρομή έφθασε στο υψηλότερο σημείο της την 13.00 και σε υψόμετρο 1.700 μ. με την κατάβαση να τερματίζεται την 15.15 και επιστροφή στην κατασκήνωση. Ήταν μια σκληρή πρώτη ημέρα επί λασπώδους εδάφους η οποία μας αποκάλυψε τα αποτελέσματα της έκρηξης ενός ηφαιστείου. Οι πέτρες είναι πετρωμένη λάβα με διάφορες αποχρώσεις και το λασπερό έδαφος αμμώδες. Και όμως με τις εκρήξεις αυτές σχηματίστηκε η επιφάνεια του πλανήτη μας και η ατμόσφαιρά του.

Η δεύτερη ανάβαση έγινε την 7 Σεπ. στην κορυφή Γκορέλι. Η ομάδα μεταφέρθηκε με το καμάζ στην βάση και σε υψόμετρο 1.100 μ. και την 8.00 π.μ. ξεκίνησε η πορεία. Την ημέρα αυτή ο άνεμος ήταν ιδιαίτερα δυνατός και ψυχρός. Με δυσκολία, λόγω του ανέμου που μας πάγωνε και μας έπαιρνε φθάσαμε στην κορυφή την 10.30 π.μ. και σε υψόμετρο 1.830 μ. Η επιστροφή στο σημείο εκκίνησης έγινε την 12.15 μ.μ. Το χαρακτηριστικό της διαδρομής από και προς το βουνό ήταν η ομορφιά της φύσης στην νότιο Καμτσάτκα με τις υπέροχες αποχρώσεις της βλάστησης (καφέ, κίτρινο ή πράσινο βαθύ ή απαλό). Δάση δεν υπάρχουν νοτίως του Πετροπαβλόφσκ , παρά μόνον θάμνοι και συστάδες χαμηλών δένδρων με λεπτό κορμό. Το απόγευμα λύσαμε τις σκηνές και ξεκινήσαμε για τον ξενώνα διανυκτέρευσης. Η ωραιότερη έκπληξη και το ωραιότερο κλείσιμο του πρώτου αυτού τμήματος της αποστολής ήταν η θέα μιας αρκούδας σε απόσταση 40 μ. από εμάς, η οποία κατέβηκε για νερό στο μικρό ποτάμι δίπλα από την κατασκήνωσή μας. Δεν προλάβαμε να την φωτογραφήσουμε πριν χαθεί στους θάμνους.

Η 8 Σεπ. ήταν αφιερωμένη σε μια από τις ωραιότερες διαδρομές της εκδρομής και η μεγαλύτερη. 500 χλμ. από τα προάστια του Πετροπαβλόφσκ μέχρι την επόμενη κατασκήνωση μας προσέφεραν μια υπέροχη θέα της Κεντρικής Καμτσάτκα. Ακολουθήσαμε τον κεντρικό δημόσιο δρόμο μέχρι την κωμόπολη Μίλκοβο, πόλη ψαράδων και κυνηγών επί 300 χλμ. ασφάλτου παρατηρώντας εκατέρωθεν τα δάση σημύδας που διασχίζονται από μικρά ποτάμια, θέαμα ωραίο και τυπικό του Βορρά. Υπενθυμίζω εδώ ότι οι ασφαλτοστρωμένοι δρόμοι της Καμτσάτκα είναι περιορισμένοι και συνδέουν την πρωτεύουσα με κάποιες κωμοπόλεις βορείως και νοτίως αυτής. Όλοι οι άλλοι είναι χωμάτινοι με κλίσεις, δρόμοι συνήθως υγροί που μόνον με ειδικά οχήματα διασχίζονται. Τα τελευταία 200 χλμ. ήταν καταπληκτικής ομορφιάς ανάμεσα σε πυκνά,ψηλά δάση και κωνοφόρων με όλα τα φθινοπωρινά χρώματα εντός των οποίων περιφέρονται χιλιάδες αρκούδες (οι λύκοι είναι βορειότερα, εκεί όπου υπάρχουν τάρανδοι). Κινούμεθα ανάμεσα στην ανατολική και δυτική οροσειρά της Καμτσάτκα και διασχίσαμε την μεγάλη γέφυρα του τεράστιου ποταμού Καμτσάτκα, θέαμα εξαίσιο. Από ένα σημείο και μετά κινούμεθα επί ηφαιστειογενούς εδάφους, τουτέστιν επί ηφαιστειακής τέφρας, μαύρης χονδρής άμμου, διαλυμένη λάβα. Ακολούθησε στήσιμο σκηνών στην κατασκήνωση βάσης του ηφαιστείου Τόλμπατσικ και διανυκτέρευση.

Η επόμενη ημέρα, 9 Σεπ. ήταν η δυσκολότερη της αποστολής, πλην όμως η πεμπτουσία αυτής. Η περιοχή του ηφαιστείου Τόλμπατσικ όπου ευρισκόμεθα εξερράγη το 1975, ξερνούσε λάβα επί 9 μήνες και είχε τρομερά όσο και θαυμαστά αποτελέσματα. Η λάβα έφθασε εκατοντάδες χιλιόμετρα μακρυά σχηματίζοντας κώνους λάβας και ένα ολόκληρο δάσος κατέληξε περιοχή όρθιων αποξηραμένων κορμών όχι από πυρ, αλλά από έλλειψη οξυγόνου λόγω των αερίων που απελευθερώθηκαν. Ο σκοπός της ημέρας ήταν η ανάβαση μέχρι τον κρατήρα του ανενεργού πλέον ηφαιστείου Τόλμπατσικ σε ύψος 3.085μ. Η εκκίνηση έγινε την 7.45 π.μ. από υψόμετρο 1.350μ. ευτυχώς με καλό κατ’αρχήν καιρό. Στην πραγματικότητα εκμεταλλευθήκαμε ένα άνοιγμα του καιρού, από τα σπάνια στην περιοχή. Μετά από λίγο εισήλθαμε στο πεδίο της πετρωμένης λάβας. Οι σχηματισμοί της λάβας, αποτέλεσμα και της τελευταίας έκρηξης το 2012 ήταν ένα θέαμα που ουδείς από μας είχε ξαναδεί στην ζωή του. Σχήματα κυκλικά, ημικυκλικά, ακανόνιστα ή ομοιάζοντα με ρίζες μεγάλου δένδρου με μαύρες και κόκκινες αποχρώσεις σε μια τεράστια έκταση, θέαμα που σε λίγα μέρη της υφηλίου ευρίσκει κάποιος. Από τα 1.500μ. η περιοχή ήταν πλήρως χιονοσκεπής, ευτυχώς όμως με άριστη ποιότητα χιονιού που επέτρεπε την άνετη κίνηση. Μετά από σκληρή προσπάθεια την 14.30

η μικρή συμπαθητική ελληνική σημαιούλα μας κυμάτιζε στην κορυφή του Τόλμπατσικ (3.085μ.). Η επιστροφή στην κατασκήνωση έγινε την 19.00 μετά από πορεία 30 χλμ. καλυφθείσης σε 11 και πλέον ώρες σε ένα από τα δυσκολώτερα ορειβατικά πεδία. Ημαστε άκρως τυχεροί, διότι την επόμενη ημέρα η κατασκήνωση βάσης και επομένως το ίδιο το βουνό έκλεισαν μέχρι την επόμενη ορειβατική περίοδο.

Όπως περιμέναμε, η επομένη, 10 Σεπ. ήταν βροχερή. Μετά από μικρή διαδρομή με το λεωφορείο υπό συνεχή βροχή ανεβήκαμε σε έναν κώνο λάβας με μια μικρή πορεία 40 λεπτών. Η διαδρομή συνεχίστηκε μέχρι το τοπίο το λεγομένου Νεκρού Δάσους. Η βροχή, η ομίχλη και η εικόνα των απονεκρωμένων από τα αέρια δένδρων σε τόσο μεγάλη έκταση δίνουν ένα θέαμα εξωπραγματικό και απόκοσμο. Και όμως, η ζωή που πάντα νικά επανέρχεται στο δάσος, όπως αποδεικνύουν οι λειχήνες και τα νεαρά φυτά που ήδη ανεφύησαν.

Την 11 Σεπ. ξυπνήσαμε σε περιβάλλον χιονισμένο. Το μάζεμα των σκηνών ήταν περιπετειώδες. Η πορεία της ημέρας άρχισε σε χαμηλότερο υψόμετρο όπου μεταφερθήκαμε. Από την 9.30 π.μ. έως 12.30 μ.μ. περπατήσαμε σε δάσος φυλλοβόλων αρκετά αραιό επί ηφαιστειογενούς λάβας. Ονειρικό περιβάλλον, ομοιάζον με μερικά μέρη της Νέας Ζηλανδίας, πλην όμως η βροχή δεν μας ξέχασε την τελευταία ώρα. Η διανυκτέρευση ήταν σε ένα συμπαθέστατο χωριό νοτιότερα σε τουριστικές μικρές καμπίνες. Υπήρχε και δωμάτιο με σάουνα, η οποία μας αναζωογόνησε όλους.

400 χλμ. νοτίως μέχρι την πρωτεύουσα Πετροπαβλόφσκ διατρέξαμε με το λεωφορείο την 12 Σεπ. σε ένα περιβάλλον απόλυτης ερημιάς κατά τα πρώτα 200 χλμ., αυτό που οι Αγγλοσάξονες αποκαλούν wilderness.

Η πλέον ευχάριστη διακοπή ήταν η διάσχιση της γέφυρας του ποταμού Καμτσάτκα και η θέα του. Ευχάριστο διάλειμμα ήταν και η επίσκεψη στο Εθνογραφικό Μουσείο της κωμόπολης Μίλκοβο, όπου παρουσιάζονται η Ιστορία και οι κουλτούρες της Καμτσάτκα, όπως, ως ταξιδευτής του κόσμου είμαι υποχρεωμένος περιληπτικώς έστω να αναφέρω. Οι Ιτελμέν στο κέντρο και στον νότο και οι Κόριακ στον βορρά ήταν οι αρχέγονες φυλές της χερσονήσου, όπου ζούσαν από το κυνήγι και το ψάρεμα χρησιμοποιώντας όπλα και εργαλεία από ξύλο και οστά ζώων. Ζούσαν σε μεγάλα ξύλινα σπίτια ανά 10 τουλάχιστον οικογένειες με είσοδο από την οροφή. Χαρακτηριστικό της κουλτούρας των Ιτελμέν ήταν οτι σε περίοδο καταστροφικής έκρηξης ηφαιστείων πίστευαν οτι τα χθόνια πνεύματα της γης συνεκρούοντο μεταξύ τους και προς εξευμενισμό τους χόρευαν μέχρι εξαντλήσεως και τελικής πτώσεως. Έτσι τους ηύραν οι πρώτοι Ρώσοι πιονέροι εξερευνητές από την ανατολική Σιβηρία το 1648. Το 1697 ο Βλαντίμιρ Ατλάσοβ υψώνει έναν τεράστιο σταυρό επί του ποταμού Καμτσάτκα κηρύσσοντας την χερσόνησο επαρχία της Ρωσικής Αυτοκρατορίας. Η είσοδος των εντοπίων στον πολιτισμό και χριστιανισμό έγινε σταδιακά και εν πολλοίς επετεύχθη με μεικτούς γάμους Ρώσων με εντόπιες. Το 1740 ιδρύεται το Πετροπαβλόφσκ από τον ναύαρχο Μπέριγκ. Αυτός με εντολή του Μεγάλου Πέτρου ξεκινώντας από τον λιμένα του Οχότσκ της ανατολικής Σιβηρίας το 1717 ταξιδεύει βόρεια, ανακαλύπτει τον πορθμό-πέρασμα που ενώνει την Σιβηρία με την Αλάσκα και ανοίγει τον δρόμο προς την τελευταία. Έκτοτε ο πορθμός ονομάζεται Βερίγγειος και η θάλασσα βορείως αυτού Θάλασσα του Μπέριγκ. Αργότερα άλλοι Ρώσοι πιονέροι ενσωματώνουν την Αλάσκα στην Αυτοκρατορία. Η μακρινή όμως απόσταση και οι δυσκολίες αποικισμού υποχρέωσαν τον Τσάρο Αλέξανδρο Β’ να πωλήσει το 1880 την Αλάσκα στις νεαρές ακόμη τότε ΗΠΑ, ένα σοβαρό λάθος για το οποίο λυπούνται ακόμη οι Ρώσοι, πλην όμως δεν διορθώνεται. Αυτά για την Ιστορία της Καμτσάτκα.

Συνεχίσαμε την πορεία μας μέχρι την πρωτεύουσα παρατηρώντας ότι τα δάση όσο προχωρούμε νοτιότερα γίνονται χαμηλότερα και αραιότερα και νοτίως του Πετροπαβλόφσκ υπάρχουν μόνον θαμνότοποι και λιβάδια. Η ομορφιά των τελευταίων με φυτά κίτρινων, πράσινων και κόκκινων αποχρώσεων και ποτάμια να τα διασχίζουν είναι ανυπέρβλητη.

Η 13 Σεπ. ήταν η τελευταία ορειβατική ημέρα και η πλέον δύσκολη. Ευτυχώς με καλό καιρό τέσσερις από μας μαζί με τον γράφοντα (οι υπόλοιποι δυο προτίμησαν βόλτα με ελικόπτερο στην περιοχή των θερμοπιδάκων) φύγαμε από το Πετροπαβλόφσκ για την ανάβαση στο ενεργό ηφαίστειο Αβασίνκυ, υψομ. 2750μ., το οποίο με τα δυο αδέλφια του ηφαίστειο Κοριάτσκι και Κάμελ δεσπόζουν επί όλης της περιοχής του Πετροπαβλόφσκ και του Κόλπου Αβάτσα και αποτελούν το σήμα κατατεθέν όλης της Καμτσάτκα. Η ανάβαση περιελάμβανε μια μεγάλη διαδρομή πρόσβασης μέχρι τον κώνο της κορυφής και την τελική ανάβαση επ’αυτού. Η ημέρα ήταν ψυχρή χωρίς όμως πολύν αέρα, πλην το έδαφος ιδιαίτερα σκληρό. Εκκινήσαμε την προσπάθεια την 8.05 π.μ. από τα 860μ. υψόμετρο και στα 2.550μ. προσαρμόσαμε κραμπόν στις μπότες, διότι ο πάγος σε κλίση 40 μοιρών είχε αρχίσει να γίνεται επικίνδυνος. Μετά από σκληρότατη προσπάθεια 6 ωρών την 14.05 φθάσαμε στην κορυφή, η οποία φυσικά είναι κρατήρας ηφαιστείου. Θέαμα εξωπραγματικό μας περίμενε. Τεράστιος κρατήρας με κίτρινες και κόκκινες λόγω του θειαφιού αποχρώσεις στα τοιχώματα και αέρια να εκπέμπονται από το εσωτερικό του. Η περιοχή γύρω άφθαστης ομορφιάς και στο βάθος ο Ειρηνικός Ωκεανός. Μετά τις απαραίτητες φωτογραφίσεις εκκινήσαμε την κατάβαση την 14.30 από άλλη πλαγιά. Την 17.41 στην κατασκήνωση βάσης του Αβασίνσκυ η πρώτη ελληνική ορειβατική αποστολή στην Ρωσική Άπω Ανατολή είχε τελειώσει. Η επιτυχία ήταν απόλυτη και ανήκε σε όλους.

Ευτυχείς και υπερήφανοι επιστρέψαμε την επομένη, 14 Σεπ. στην μαμά Ελλάδα. Ο γράφων το έκανε αυτό όχι μόνον για τον εαυτό του, αλλά και για την πόλη του Τρίκαλα και για την χώρα του. Εύχεται δε οι ελληνικές αποστολές στην Καμτσάτκα, αυτό το μαγικό μέρος να συνεχιστούν. Κλείνοντας, επιθυμώ να ευχαριστήσω θερμά τους πέντε φίλους μου, Μπάμπη, Ιωακείμ, Αλκιβιάδη, Δημήτρη και Νίκο για την συντροφικότητα και την καλή τους διάθεση στην

εκδρομή. Ευχαριστίες και συγχαρητήρια ανήκουν και στον αρχηγό Νίκο Τόδουλο για την οργανωτικότητα και ευελιξία του και την προσοχή που αποδίδει στον καθέναν ξεχωριστά σε ό,τι τον απασχολεί. Ιδιαίτατα ευχαριστήρια απευθύνω επίσης στην κυρία Ιρίνα Φερστ, διευθύντρια του Γραφείου Ταξιδίων Holiday Center, η οποία οργάνωσε τόσο καλώς το πρότυπο αυτό ταξίδι με ελάχιστο εμπορικό κέρδος σ'αυτήν την εσχατιά του κόσμου, πράγμα που άλλα Γραφεία μάλλον δεν θα έκαναν. Τα θερμότερα συγχαρητήρια όμως και ο ανυπόκριτος εκ μέρους μου θαυμασμός ανήκουν στον ίδιον τον ηρωικό λαό της Καμτσάτκα, ο οποίος σε τόσο αντίξοες συνθήκες επιμένει να παραμένει στον σκληρό τόπο του και να τον κρατάει όρθιο. Θα ενθυμούμεθα πάντα την συγκίνηση του αποχαιρετισμού της τελευταίας ημέρας στην Καμτσάτκα και την υπόσχεση που της δώσαμε να ομιλούμε πάντα με τα καλύτερα λόγια γι' αυτήν.

Ιωάννης Ξηρός

